

**СТРАТЕГИЯ
ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДЕЙНОСТТА НА
НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ
/ 2007 – 2009 /**

(Приета с решение на НС на НИПА от 12.04.2007 г)

ВЪВЕДЕНИЕ

Предназначението на Стратегията е да създаде концептуални, методологически и планови условия за развитието на дейността на Националния институт за помирение и арбитраж (НИПА).

Стратегията за развитието на НИПА е документ, който има за цел да насочи усилията на държавните органи, представителните на национално равнище работодателски организации и организациите на работниците и служителите към институционалното укрепване на института и повишаване на ролята му в развитието на индустриалните отношения в новите реалности след присъединяването на Република България към Европейския съюз. Реализирането на тази цел се разглежда като неразделна част от постигането на ефективен социален диалог.

Стратегическа цел на Европейския съюз към 2010 г. е създаването на най-конкурентоспособната в света, динамична, основана на знания икономика с повече и по-добри работни места и по-висока социална кохезия. Постигането на тази цел изисква изключително внимание към развитието на индустриалните отношения в нашата страна.

Усъвършенстване на социалния диалог в индустриалните отношения е най-важният принцип в този документ.

Целта на Стратегията е да даде израз на волята и готовността на социалните партньори и държавата да положат систематизирани усилия за осигуряване на актуална и своевременна информация за развитието на социалния диалог и индустриалните отношения, въвеждането на добрите практики в очакващото се все по-голямо разширяване на колективното трудово договаряне, активизиране на превантивното разрешаване на колективните трудови конфликти.

Стратегия е съобразена с основните документи в областта на социалния диалог: Пакта за икономическо и социално развитие на Република България до 2009 г., Програмата на МТСП за периода 2005-2009 г., Оперативна програма за развитие на човешките ресурси за периода 2007-2009 г., Кодекса на труда и Закона за уреждане на колективните трудови спорове.

Стратегията е съобразена както с националния опит в тази област, така и с препоръките и практиките на Европейския съюз за активизиране на социалното партньорство.

Документът е разработен в съответствие със стандартите за развитие и подкрепата за социалния диалог: Конвенции 11, 87, 98 и 144 на Международната организация на труда (МОТ) и Европейската социална харта (ревизирана) на Съвета на Европа.

Стратегията обхваща периода 2007-2009 г. и представлява основа за разработването на средносрочна програма, която да определи рамките на действие на НИПА в областта на социалния диалог.

Тя ще послужи за основа, както при ежегодното разработване на програмите за дейността на института, така и при разработването на проекти за финансиране от

предприсъединителните и структурни фондове на Европейския съюз и други международни организации и донори.

Стратегията е диалогична. Тя трябва да успее да координира и обедини усилията на всички институции, които в момента вече полагат усилия към популяризиране на дейността на НИПА. От първостепенна важност за реализирането на стратегията е изграждането на мрежа от ключови фигури и институции, които реално участват в нея.

Стратегията предвижда децентрализация на формите на дейност на института. Информацията и комуникацията трябва да се стремят да покрият колкото е възможно по-голяма част от територията на страната, особено като се има предвид, че към момента тя е концентрирана основно в София. Тя предвижда по-интензивна координация на регионално, областно и местно равнище.

Стратегията трябва да бъде гъвкава. Очаква се процесът на развитие на социалния диалог да се интензифицира, динамично е и движението на общественото мнение, поради което стратегията трябва да може да реагира на промени, както и да включва нови послания. Това означава, че стратегията и непосредственият план за действие трябва да се актуализират всяка година.

Целта на документа е да очертае приоритетите за развитие на дейността на НИПА.

Стратегията набелязва конкретни мерки за постигане на определените цели, като акцентира най-вече върху онези от тях, които отразяват промяната в политиката по отношение на ролята и функциите на НИПА в процеса на усъвършенстване на социалния диалог и трудовите отношения.

Обект на тази политика са:

- осигуряване на необходимата актуална и своевременна информация, обобщени и аналитични данни за социалния диалог;
- създаване на сборник от общоприети правила, принципи и примери на добрата практика в областта на социалния диалог, колективното трудово преговаряне и договаряне и уреждането на колективните трудови спорове;
- подпомагане на участниците в социалния диалог да получат допълнителна възможност за постигане на обществените цели и за придобиване на повече увереност в собствените си способности чрез обучения и чрез насърчаване на позитивен подход;
- ангажиране и активно включване на всички участници в бипартитния и трипартитния социален диалог;
- промени в нормативната уредба като съществено условие за реализирането на Стратегията;
- активизиране на превантивната дейност на института и постигане ефективност на взаимодействието и координацията на институциите на национално, регионално и местно ниво (министерства, организации на работодателите, работниците и служителите, регионални и местни власти), ангажирани с уреждането на колективните трудови спорове;
- повишаване степента на информираност на обществото за възможностите на НИПА;
- промяна в разбирането за това, каква е ролята и значението на НИПА като реален участник в процеса на усъвършенстване на социалния диалог;
- промяна в нагласите на социалните партньори към НИПА като институция на социалния диалог и повишаване на доверието в института, в неговите посредници и арбитри;

- обновяване и разширяване на функциите, структурата, продуктите и услугите на института (консултации, помирение, посредничество и арбитраж);
- ресурсно осигуряване на реализирането на Стратегията.

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Българският социален модел е в процес на усъвършенстване с цел привеждането му в съответствие с достиженията на европейското законодателство, политика и социална практика.

Едно от предизвикателствата пред социално-икономическото развитие на страната е създаването на условия за ускорена реализация на основните принципи на европейския социален модел. Участниците в социалния диалог приемат принципите на европейския социален модел, социалното партньорство, социалната пазарна икономика и европейските модели на индустриалните отношения. За целта е необходимо укрепване на капацитета на държавната администрация и на социалните партньори с цел провеждане на ефективен социален диалог.

НИПА осъществява политика, насочена към превенция на колективните трудови конфликти и към подпомагане на колективното трудово договаряне с цел усъвършенстване на социалния диалог.

Политиката в областта на социалния диалог се реализира на принципа на сътрудничество и консултации с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите.

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Националният институт за помирение и арбитраж (НИПА) се проявява като носител на нови функции, задачи и начин на действие в областта на развитието на трудовите отношения и социалния диалог на отраслово, браншово и регионално равнище.

За тази цел е необходимо институтът да развие информационно–аналитична и консултативна дейност в областта на индустриалните отношения, колективното трудово договаряне, уреждането на трудовите спорове, обученията на посредници, арбитри и представители на социалните партньори и прилагането на добрата, съобразена със специфичните условия в нашата страна, чуждестранна практика в областта на социалния диалог.

МИСИЯ

Националният институт за помирение и арбитраж се стреми да се превърне във водеща организация, отговорна за подобряването на трудовите отношения в РБ като осигурява компетентна, независима, безпристрастна и конфиденциална консултация, помирение, посредничество и арбитраж в управлението на човешките ресурси, в процеса на колективното трудово договаряне и предотвратяването на колективните трудови конфликти.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

В своята дейност Националният институт за помирение и арбитраж съблюдава следните основни принципи:

- достъпност;
- отвореност към нуждите на социалните партньори;
- отговорност;
- професионализъм;
- бързина;
- конфиденциалност;
- партньорство;
- уважение към другото мнение.

ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ

Националният институт за помирение и арбитраж подпомага процеса на развитие на социалния диалог като участва със специфични свои дейности в следните основни направления:

- Съдействие за усъвършенстване на нормативната уредба с цел стимулиране на активен социален диалог;
- Информационно-аналитична обезпеченост на процеса на социалния диалог;
- Активност и превантивност на мерките за преодоляване и ограничаване на трудовите конфликти;
- Съдействие при уреждане на индивидуални трудови спорове;
- Насърчаване на ефективно социално партньорство;
- Развитие на колективното трудово договаряне на ниво предприятие, както и на регионално, отраслово и браншово ниво чрез въвеждането на иновативни форми за безконфликтно протичане на този процес;
- Подобряване на трудовите отношения в процеса на управление на човешките ресурси.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Развитие на информационно-аналитична и консултативна дейност в областта на социалния диалог.

НЕПОСРЕДСТВЕНИ ЦЕЛИ

- Осигуряване на своевременна и актуална информация за развитието на социалния диалог;
- Подпомагане на процеса на възприемане и прилагане на европейските стандарти за социален диалог;
- Разширяване на дейността по оказване на съдействие на страните в процеса на колективното трудово договаряне и изпълнението на КТД чрез провеждане на консултиране, посредничество, помирение и арбитраж;

- Изграждане на национална система за ранно информиране на института за възникващи колективни трудови спорове и провеждане на активна превантивна дейност;

МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИТЕ ЦЕЛИ

- Проектиране и изграждане на единна информационно-аналитична система за колективните трудови договори, колективните трудови спорове и чуждестранната практика в тези области;
- Създаване на методика за анализ на колективното трудово договаряне;
- Анализирание на социалния диалог, колективните трудови преговори и договори, трудовите конфликти и добрите практики.
- Предоставяне на социално-икономическа информация и анализи с цел подпомагане на социалните партньори в подготовката на преговорните им позиции;
- Провеждане на проучвания и изследвания в областта на колективното трудово договаряне, информирането и консултирането на работниците и служителите с цел разработване на политики в областта на социалния диалог;
- Анализирание на нормативната уредба в областта на уреждането на трудовите спорове, участие в разработването на проекти на нормативни актове и изготвяне на предложения до министъра на труда и социалната политика за усъвършенстване ѝ;
- Разпространение на механизма за ранно информиране на института за възникващи КТС и създаване на мрежа за отворен диалог между социалните партньори на регионално ниво;
- Установяване на взаимоотношения с представители на работниците и служителите в предприятията, включително и в многонационалните компании, за подпомагане на процеса на информирането и консултирането;
- Провеждане на информационни кампании с цел осигуряване на широка обществена подкрепа за мерките, които ще се предприемат за реализиране на стратегията;
- Активно ангажиране на медиите в процеса на повишаване на информираността на обществото по въпросите на социалния диалог;
- Проучване и популяризиране на добрите практики в областта на социалното партньорство;
- Разработване на критерии за оценка на работното място с отчитане на социалната сигурност и защита;
- Разработване на стратегия за обучение на посредници и арбитри към НИПА;
- Разработване на комуникационна стратегия за популяризиране на дейността на НИПА.

МОНИТОРИНГ НА МЕРКИТЕ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Разнообразието на мерките по изпълнение на стратегията налага всяка от тях да бъде предмет на специален мониторинг. За целта е необходимо всяка мярка да се конкретизира в съответни дейности и задачи от годишните програми на института.

Изпълнението на стратегията ще се отразява в годишните отчети за дейността на института.

Изпълнението на стратегията като цяло поставя необходимостта от провеждане на общ мониторинг от НС на НИПА. Неговата основна цел е да осигури синхрона и взаимодействието при реализиране на набелязаните мерки.

За да се анализира и оценява постигнатият напредък при реализирането на целите, определени в стратегията, ще се използват показатели като:

- процент обучени посредници и арбитри;
- процент уредени колективни трудови спорове от общия брой регистрирани искания за уреждане на колективни трудови спорове;
- брой сключени споразумения с регионални съвети за тристранно сътрудничество за въвеждане на механизъм за ранно информиране за възникнали колективни трудови спорове;
- брой проведени мероприятия на национално и регионално равнище за повишаване на информираността за дейността на НИПА;
- брой извършени анализи на колективни трудови договори по сектори (икономическа дейност, отрасъл, /бранш);
- брой извършени анализи на възникналите колективни трудови спорове.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на дейността на НИПА в посочените направления ще повиши доверието в института, което е съществена предпоставка за активното използване на алтернативни способи за уреждане на колективни трудови спорове.

Стратегията отразява начина, по който ще се развиват отношенията в областта на социалния диалог - чрез сътрудничество със социалните партньори, държавните институции и местната власт през следващите три години и целта - постигане на социална сплотеност и икономически успех.

Дейността на НИПА се стимулира от социалните партньори в България и Европейския съюз. Постигането на целите и задачите зависи от добре изградени и поддържани отношения между института и организациите на работодателите и синдикатите.